

บทที่ 4

การผลิตอ้อยเพื่อใช้ผลิตเอทานอล

ในบทนี้จะบรรยายถึง สภาพพื้นที่ที่ทำการศึกษา สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพการเกษตรทั่วไป และการผลิต การจัดการการผลิต ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าโครงการส่งเสริมการปลูกอ้อยในเขต อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

4.1 ลักษณะทั่วไปของพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ขนาด ที่ตั้ง ภูมิประเทศและภูมิอากาศ

แม่สอดตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดตาก อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเล 116.2 เมตร ที่ตั้งที่ว่าการอำเภอแม่สอด สภาพพื้นที่ทั่วไปของอำเภอแม่สอดตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนไปทางตะวันตกของประเทศไทย ส่วนที่เป็นที่ราบต่ำถึงลอนลาด มีความสูงอยู่ระหว่าง 80 – 200 เมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 1,986.116 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,241,322.50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.11 ของเนื้อที่ทั้งจังหวัด (เนื้อที่ทั้งจังหวัด 16,406,650 ตารางกิโลเมตร) มีพื้นที่ทำการเกษตร 346,116 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ 1,390,494 ไร่ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชันซับซ้อนสลับกับหุบเขาแคบๆ ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอเป็นที่ราบประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่อำเภอ และประมาณร้อยละ 80 ของพื้นที่ปกคลุมด้วยป่าโปร่ง ป่าดงดิบและป่าสน ภูเขาบริเวณนี้เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาถนนธงชัยที่ต่อลงมาจากทางตอนใต้ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและ จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ลาดเอียงลงไปทางตะวันตกลงสู่แม่น้ำเมยซึ่งกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหภาพพม่า โดยอำเภอแม่สอดแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 ตำบล อันได้แก่ แม่สอด แม่กุ พะวอ แม่ดาว แม่กาษา ท่าสายลวด แม่ปะ มหาวัน แม่ละเมา และพระธาตุผาแดง ในขณะที่มีพื้นที่และจำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปนเปื้อนสารแคดเมียมทั้งหมด 3 ตำบล ดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1 พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบการปนเปื้อนสารแคดเมียม ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน ประชากร	จำนวนพื้นที่	จำนวนผู้ได้รับ ผลกระทบ (ราย)
แม่ดาว	6	6,235	4,948	319
แม่กุ	3	4,969	5,019	334
พระธาตุผาแดง	3	3,194	3,268	209
รวม	12	14,398	13,237	862

ที่มา ; สำนักงานศูนย์อำนวยการ โครงการพัฒนาผู้นำแม่ดาว จังหวัดตาก , 2551

อำเภอแม่สอด ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย และทะเลอันดามัน จึงรับอิทธิพลจากลมมรสุมมากกว่าจังหวัดตากฝั่งตะวันออกทำให้ในเขตอำเภอแม่สอดมีปริมาณน้ำฝนมากกว่าฝั่งตะวันออกของจังหวัดตาก ซึ่งอำเภอแม่สอด มีปริมาณน้ำฝนตลอดปี เฉลี่ยจากปี 2549 – 2552 อยู่ที่ 1,767.48 มิลลิเมตรต่อปี ดังตาราง 4.2

ตาราง 4.2 ปริมาณน้ำฝนในอำเภอแม่สอดปี 2549 – 2552

เดือน	ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร)			
	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552
มกราคม	0.0	0.0	9.6	0.0
กุมภาพันธ์	0.0	0.0	19.3	0.0
มีนาคม	30.3	15.8	7.3	26.8
เมษายน	64.7	0.7	191.0	78.0
พฤษภาคม	237.6	352.6	271.6	155.6
มิถุนายน	213.9	185.6	238.1	418.3
กรกฎาคม	612.2	264.7	362.1	428.5
สิงหาคม	267.8	315.1	253.6	272.1
กันยายน	260.9	241.6	419.6	213.9
ตุลาคม	110.4	219.6	163.3	87.0
พฤศจิกายน	0.0	0.0	59.9	0.0
ธันวาคม	0.0	0.0	10.4	0.0
รวม	1,797.8	1,595.7	1996.2	1680.2

ที่มา : แบบบันทึกรายงานอุตุนิยมวิทยา สถานีน้ำฝน อ.แม่สอด จ.ตาก ปี 2549 – 2552

มีฝนตกในพื้นที่เป็นระยะเวลา 8 เดือน ตั้งแต่เดือน มีนาคม – ตุลาคมของทุกปี ในขณะที่ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีของประเทศไทย อยู่ที่ 1,200-1,600 มิลลิเมตรต่อปี โดยปริมาณน้ำฝนที่เหมาะสมแก่การปลูกอ้อย ควรมากกว่า 1,200 มิลลิเมตรต่อปี (พงษ์ศักดิ์, 2548) กล่าวได้ว่าพื้นที่ที่ทำการศึกษามีปริมาณน้ำฝนที่เหมาะสมแก่การปลูกอ้อย

4.2 ลักษณะทั่วไปของการผลิตอ้อยในพื้นที่อำเภอแม่สอด

พื้นที่ปลูกอ้อยในอำเภอแม่สอดส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนสารแคดเมียม ซึ่งแต่เดิมเกษตรกรนิยมปลูก ข้าว ถั่วเขียวถั่วมัน หอมแดงและกระเทียม แต่มาภายหลังเมื่อพบปัญหาการปนเปื้อนของสารแคดเมียมในพื้นที่ทำการเกษตร ทำให้เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบไม่สามารถปลูกพืชที่อยู่ในห่วงโซ่อาหารได้ การเข้าโครงการปลูกอ้อยเพื่อใช้ผลิตเอทานอลจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหาด้านการเพาะปลูกได้ และมีเกษตรกรอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่มีปัญหาการปนเปื้อนสารแคดเมียมในพื้นที่ก็หันมาเข้าโครงการส่งเสริมการปลูกอ้อยเพื่อผลิตเอทานอลด้วย โดยลักษณะของการผลิตอ้อยของเกษตรกรนิยมใช้ท่อนพันธุ์ปลูกในปีแรก และหลังจากการเก็บเกี่ยวเพื่อส่งเข้าหีบในโรงงานเพื่อผลิตเอทานอลแล้ว จะไว้ตออ้อยสำหรับอ้อยปีที่ 2 และ 3 ซึ่งไม่จำเป็นต้องลงท่อนพันธุ์ใหม่ โดยคุณภาพของอ้อยจะแตกต่างกันจากการดูแลของเกษตรกร

เกษตรกรในพื้นที่ห่างไกลจากแหล่งน้ำอันได้แก่ ลำห้วยแม่ดาวและลำห้วยที่ไหลมาจากอ่างเก็บน้ำห้วยผาย นิยมปลูกอ้อยต้นฝน (ช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน) ในขณะที่เกษตรกรที่มีพื้นที่ใกล้แหล่งน้ำดังกล่าวมีการปลูกอ้อยทุกฤดูปลูก เนื่องจากไม่มีปัญหาในเรื่องน้ำที่ใช้ในการเกษตร สำหรับการเตรียมดินสำหรับเพาะปลูก เกษตรกรนิยมจ้างเหมาเป็นไร่ในราคา 700 บาทต่อไร่โดยใช้รถแทรกเตอร์ของทางโรงงานแม่สอดพลังงานสะอาด

การปลูกอ้อยของเกษตรกร ในพื้นที่ทำการศึกษาล้วนใหญ่ใช้แรงงานคนในการปลูก เนื่องจากแรงงานในภาคเกษตรมีราคาถูกกว่าแรงงานขั้นต่ำ ซึ่งแรงงานจ้างที่ใช้ในการปลูกอ้อยทั้งหมดเป็นแรงงานต่างด้าวจากประเทศสหภาพพม่า แต่การจ้างแรงงานเป็นแบบจ้างเหมาในการปลูก โดยจะมีผู้รับเหมาแรงงานปลูกที่เป็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่โรงงานเป็นผู้รับเหมา ราคาที่จ้างเหมาในการปลูก จึงมีความแตกต่างกันเล็กน้อยแล้วแต่ผู้รับเหมาระดับราคาที่จ้างเหมาอยู่ที่ 1,200 ถึง 1,500 บาทต่อไร่ ขณะที่พันธุ์อ้อยที่เกษตรกรใช้ปลูกมีทั้งหมด 3 พันธุ์ได้แก่ พันธุ์ LK92-11 พันธุ์อุทอง 3 และพันธุ์ K84-200 โดยพันธุ์ที่ใช้ในการผลิตเอทานอลจากอ้อยไม่จำเป็นต้องมีระดับความหวานสูง แต่ต้องการได้น้ำอ้อยที่มากเพื่อให้ได้น้ำหนักมากที่สุด เนื่องจากการปลูกอ้อยในอำเภอแม่สอดนิยมใช้แรงงานปลูก ลักษณะการปลูกอ้อยในแปลงจึงปลูกแบบร่องเดี่ยว

การใส่ปุ๋ยในแปลงอ้อย โดยปุ๋ยที่เกษตรกรใช้ในการผลิตอ้อยมีทั้งหมด 3 สูตร คือ สูตร 16-16-8 สำหรับใช้รองกันหลุม สูตร 25-7-7 เป็นปุ๋ยสำหรับแต่งหน้า และสูตร 46-0-0 เป็นปุ๋ยสำหรับบำรุงต้น เกษตรกรใส่ปุ๋ยเฉลี่ยในปีการเพาะปลูกแรก 92.94 กิโลกรัมต่อไร่และใส่ปุ๋ยลดลงในปีการเพาะปลูกที่ 2 และ 3 คือ 86 และ 84.42 กิโลกรัมต่อไร่ตามลำดับ สำหรับการดูแลอ้อยด้านการให้น้ำในแปลงอ้อย เกษตรกรมีการให้น้ำแก่อ้อยน้อยมาก มีเกษตรกรจำนวนถึงร้อยละ 39.2 ที่ไม่มีค่าใช้จ่ายในการให้น้ำในแปลงอ้อยเลย ในส่วนเกษตรกรที่มีการให้น้ำแก่อ้อย นิยมให้น้ำในช่วงสองเดือนแรกที่อ้อยเริ่มแตกกอ

ในการควบคุมโรคและแมลง โรคที่พบในการปลูกอ้อยในพื้นที่ ได้แก่ โรคใบขาวและเส้ดำ โดยในการควบคุมและกำจัดศัตรูพืชในพื้นที่อำเภอแม่สอดนิยมใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช โดยจะใช้สารไกลโฟเสฟฉีดพ่นวัชพืชที่อยู่ในแปลงปลูกก่อนการไถปลูก 2 สัปดาห์และใช้สารอาหารขึ้นสำหรับพ่นหลังปลูกอ้อยช่วงเดือนแรก เพื่อควบคุมวัชพืชที่ยังไม่งอก โดยที่เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายสำหรับการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชในปีการเพาะปลูกแรกเท่ากับ 461.90 บาทต่อไร่และลดลงเป็น 383.62 และ 335.32 บาทต่อไร่ ในปีการเพาะปลูกที่ 2 และ 3 ตามลำดับ

การเก็บเกี่ยวอ้อยของเกษตรกรในหลายพื้นที่นิยมเก็บเกี่ยวอ้อยด้วยวิธีการเผาใบอ้อยก่อนเก็บเกี่ยวเนื่องจากประหยัดค่าจ้างแรงงานแต่มีผลผลเสียในการทำให้อ้อยเสียน้ำหนักและมีคุณภาพลดลง ซึ่งเกษตรกรในอำเภอแม่สอดมีการเก็บเกี่ยวอ้อยโดยไม่ได้มีการเผาใบอ้อยในการเก็บเกี่ยวทั้งนี้เนื่องจากทางโรงงานผู้ให้การส่งเสริมให้ปลูกอ้อยมีความพยายามที่จะส่งเสริมให้เกษตรกร ไม่มีการเผาใบอ้อยก่อนการเก็บเกี่ยว แรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวใช้แรงงานแบบจ้างเหมา เช่นเดียวกับการปลูกค่าจ้างเหมาแรงงานเก็บเกี่ยวส่วนมากผู้รับเหมาจะรับเหมาแรงงานตามน้ำหนักอ้อยหรือตามจำนวนพื้นที่ แล้วแต่เกษตรกรและผู้รับเหมาแรงงานจะตกลงกัน โดยเกษตรกรจะทำการเก็บเกี่ยวอ้อยในช่วงเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนกุมภาพันธ์เป็นช่วงเดียวกับที่ทางโรงงานแม่สอดพลังงานสะอาดเปิดให้มีการหีบอ้อย

สำหรับอ้อยที่มีการไว้คอ ภายหลังจากการเก็บเกี่ยวอ้อยแล้ว เกษตรกรจะใช้เศษที่เหลือหลังจากการตัดอ้อยแล้วคลุมดินไว้เพื่อรักษาความชื้นในดินและใส่ปุ๋ยทันทีเพื่อเพิ่มอัตราการงอกของคออ้อย ซึ่งเกษตรกรบางรายมีการช่อมคออ้อยเมื่ออ้อยที่ไว้คอในแปลงปลูกมีการงอกต่ำ

4.3 ลักษณะของเกษตรกรและการจัดการการผลิตอ้อย

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ได้ทำการศึกษาจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 51 ราย ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ปีการเพาะปลูก 2549/50 โดยในกลุ่มตัวอย่างนี้มีทั้งที่อยู่และนอกพื้นที่ประสบปัญหาการปนเปื้อนแคดเมียม

4.3.1 ลักษณะของเกษตรกรตัวอย่างที่ปลูกอ้อย

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 86.3 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 13.7 (ตาราง 4.3)

ตาราง 4.3 เพศของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย

เพศ	จำนวนตัวอย่าง (ราย)	ร้อยละ
ชาย	44	86.3
หญิง	7	13.7
รวม	51	100.0

เมื่อพิจารณาถึงช่วงอายุ ของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย มีช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.7 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี และ 51 – 60 ปี มีจำนวนร้อยละ 29.4 เช่นเดียวกัน และอายุ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 23.5 โดยที่เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย อยู่ที่ 51.31 ปี เกษตรกรที่มีอายุนมากที่สุดคือ 74 ปี และเกษตรกรที่มีอายุน้อยที่สุดคือ 36 ปี (ตาราง 4.4)

ตาราง 4.4 ช่วงอายุของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวนตัวอย่าง (ราย)	ร้อยละ
31 – 40	9	17.7
41 – 50	15	29.4
51 – 60	15	29.4
61 ปีขึ้นไป	12	23.5
รวม	51	100

จากข้อมูลเกี่ยวกับอายุข้างคัน เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ อยู่ในวัยกลางคนและวัยชรา โดยเกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปีมีเพียงร้อยละ 17.7 เท่านั้น ซึ่งอาจจะเป็นได้ว่า คนวัยหนุ่มสาว ไม่สนใจประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร

ในเรื่องการใช้แรงงานในครัวเรือนและการจ้างแรงงานปลูกอ้อย เกษตรกรส่วนใหญ่ที่มีการจ้างแรงงานผลิต 1- 3 คน คิดเป็นร้อยละ 49.02 ในจำนวนนี้แบ่งเป็นเกษตรกรที่มีแรงงานครัวเรือน 1 และ 2 คนร้อยละ 21.57 และ 25.49 ตามลำดับ มีเพียงจำนวนร้อยละ 3.92 ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการจ้างแรงงานเลย เกษตรกรที่นิยมจ้างแรงงานในการผลิตมากที่สุด คือ เกษตรกรที่มีแรงงานครัวเรือน 1 และ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 47.05 และ 43.15 ของกลุ่มตัวอย่าง (ตาราง 4.5) ที่เป็นเช่นนี้น่าจะมีสาเหตุมาจากจำนวนแรงงานในครัวเรือนมีน้อยประกอบกับกลุ่มอายุของเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยกลางคนถึงวัยชรา ซึ่งสุขภาพมักจะเป็นอุปสรรคต่อการใช้แรงงาน นอกจากนี้ เนื่องจากพื้นที่ในอำเภอแม่สอด มีเขตพรมแดนติดกับประเทศสหภาพพม่า โดยที่แรงงานจากประเทศสหภาพพม่ามีค่าจ้างแรงงานที่ถูกกว่าแรงงานไทย ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนค่าจ้างแรงงานในพื้นที่ราคาถูก กล่าวคือ ค่าจ้างสำหรับแรงงานพม่ามีต้นทุนต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำ โดยมีค่าจ้างเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 80 – 100 บาทต่อคนต่อวัน

ตาราง 4.5 แรงงานในครัวเรือนและแรงงานจ้างในการปลูกอ้อย

แรงงาน ครัวเรือน	ขนาดการจ้างแรงงานเพิ่ม (คน)									
	ไม่มีการจ้างงาน		1-3		4-6		7-10		มากกว่า 10 คน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	0	0	11	21.57	6	11.76	6	11.76	1	1.96
2	2	3.92	13	25.49	7	13.74	2	3.92	0	0
3	0	0	0	0	1	1.96	0	0	1	1.96
4	0	0	1	1.96	0	0	0	0	0	0
รวม	2	3.92	25	49.02	14	27.46	8	15.68	2	3.92

เพื่อแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถปลูกพืชที่เป็นห่วงโซ่อาหารในพื้นที่ที่มีปัญหาการปนเปื้อนแคดเมียมได้ เป็นจุดเริ่มต้นของโครงการส่งเสริมให้ปลูกอ้อยเพื่อผลิตเอทานอล เพื่อให้เกษตรกรที่ประสบปัญหาดังกล่าวสามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่อไปได้ โดยในปีแรกที่มีการส่งเสริมให้ปลูกอ้อย มีเกษตรกร ที่ได้รับผลกระทบจากการปนเปื้อนสารแคดเมียมในดิน ร้อยละ 78.4 และเกษตรกรที่ไม่มีการปนเปื้อนสารแคดเมียมร้อยละ 21.6 ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปลูกอ้อยในปีการเพาะปลูกแรก (ตาราง 4.6)

ตาราง 4.6 จำนวนเกษตรกรที่มีการปนเปื้อนสารแคดเมียมในพื้นที่ปลูกอ้อย

การปนเปื้อนสารแคดเมียม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เกษตรกรที่มีปัญหาการปนเปื้อน	40	78.4
เกษตรกรที่ไม่มีปัญหาการปนเปื้อน	11	21.6
รวม	51	100

จากข้อมูลในตารางที่ 4.6 จำนวนเกษตรกรที่มีการปนเปื้อนสารแคดเมียมในพื้นที่การเกษตร มีเพียง 40 ราย ซึ่ง โครงการส่งเสริมให้ปลูกอ้อยเพื่อผลิตเอทานอลสำหรับใช้เป็นพลังงานทดแทนนั้น มีจุดประสงค์หลักเพื่อแก้ปัญหา การไม่สามารถเพาะปลูกพืชที่เป็นห่วงโซ่อาหารของเกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าว ในขณะที่เกษตรกรที่ประสบปัญหาการปนเปื้อนสารแคดเมียมทั้งหมดมีถึง 862 ราย ซึ่ง มีเพียงร้อยละ 4.64 ของเกษตรกรที่ประสบปัญหาเข้าร่วม โครงการนี้ กล่าวได้ว่า การแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพของเกษตรกร โดย โครงการนี้ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควรสำหรับปีแรกที่มีการส่งเสริม

ในขณะที่จำนวนพื้นที่ที่เกษตรกรเข้าร่วม โครงการส่งเสริมปลูกอ้อยในปีแรก มีจำนวนทั้งสิ้น 872 ไร่ แบ่งออกเป็นขนาดพื้นที่ปลูก 0 – 15 ไร่ ร้อยละ 62.7 พื้นที่ปลูก 16-30 ไร่ ร้อยละ 31.3 และพื้นที่ปลูก 46-60 ไร่ ร้อยละ 2 ของเกษตรกรที่เข้าร่วมในปีแรก (ตาราง 4.7) ซึ่งพื้นที่น้อยที่สุดที่ใช้ปลูกอ้อยคือ 5 ไร่ และเกษตรกรที่ไร่พื้นที่ปลูกมากที่สุดสำหรับปีแรก คือ 80 ไร่

ตาราง 4.7 ขนาดพื้นที่ปลูกอ้อย

พื้นที่ปลูกอ้อย (ไร่)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1 - 15	32	62.7
16 - 30	16	31.3
31 - 45	0	0.0
46 - 60	2	4.0
มากกว่า 60 ไร่	1	2.0
รวม	51	100.0

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 96.1 ไม่มีการขยายพื้นที่ปลูกอ้อยในปีที่สอง และสาม มีเพียงร้อยละ 3.9 เท่านั้นที่มีการขยายพื้นที่ปลูกอ้อยออกไป (ตาราง 4.8)

ตาราง 4.8 การขยายพื้นที่ปลูกอ้อย

การขยายพื้นที่ปลูก	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เกษตรกรที่ขยายพื้นที่ปลูกในปีที่ 2 - 3	2	3.9
เกษตรกรที่ไม่มีการขยายพื้นที่ปลูก	49	96.1
รวม	51	100.0

4.3.2 การจัดการการผลิตอ้อย

ในการผลิตอ้อยเกษตรกรจะใช้ท่อนพันธุ์ในการปลูกอ้อยสำหรับปีที่ 1 และจะใช้คออ้อยเดิมที่ปลูกไว้ในปีที่ 1 สำหรับอ้อยในปีที่ 2 และ 3 สำหรับเกษตรกรที่ทำการศึกษาค้นคว้าได้ใช้ท่อนพันธุ์อ้อยสำหรับปลูกในปีแรกเฉลี่ย 1.65 ต้นต่อไร่ เกษตรกรที่ใช้ท่อนพันธุ์ในการปลูกมากที่สุดคือ 3.45 ต้นต่อไร่ และสำหรับรายที่ใช้ท่อนพันธุ์ปลูกน้อยที่สุดคือ 1 ต้นต่อไร่ ปริมาณท่อนพันธุ์ที่เกษตรกรใช้ปลูก โดยเกษตรกร ร้อยละ 60.70 การใช้ท่อนพันธุ์ในการปลูกตั้งแต่ 1.00-1.50 ต้นต่อไร่ เกษตรกรร้อยละ 23.50 มีการใช้ท่อนพันธุ์ในการปลูก 1.51-2.00 ต้นต่อไร่ เกษตรกรร้อยละ 4 และ 2 มีการใช้ท่อนพันธุ์ในการปลูก เท่ากับ 2.51-3.00 ต้นต่อไร่ และ 3.01 ต้นต่อไร่ ขึ้นไป ตามลำดับ (ตาราง 4.9)

ตาราง 4.9 ปริมาณการใช้ท่อนพันธุ์อ้อยที่ใช้ปลูก

ขนาดการใช้ท่อนพันธุ์อ้อย (ต้นต่อไร่)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1.00-1.50	31	60.7
1.51-2.00	12	23.5
2.01-2.50	5	9.8
2.51-3.00	2	4.0
3.01 ขึ้นไป	1	2.0
รวม	51	100.0

ในการเริ่มปลูกอ้อยของเกษตรกร เดือนที่เกษตรกรมีการปลูกอ้อยมากที่สุด คือช่วงเดือน พฤษภาคม คิดเป็นร้อยละ 25.5 ของเกษตรกรที่ทำการศึกษารองลงมาคือเดือนมกราคม ร้อยละ 15.70 เกษตรกรที่ทำการปลูกในช่วงเดือน มีนาคม พฤศจิกายน และ ธันวาคม มีจำนวนเท่ากันทั้งสามเดือน คือร้อยละ 11.80 (ตาราง 4.10)

ตาราง 4.10 ช่วงเวลาที่เกษตรกรทำการปลูกอ้อย

เดือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มกราคม	8	15.7
กุมภาพันธ์	3	5.8
มีนาคม	6	11.8
เมษายน	3	5.8
พฤษภาคม	13	25.5
มิถุนายน	4	7.8
กรกฎาคม	1	2.0
สิงหาคม	0	0.0
กันยายน	0	0.0
ตุลาคม	1	2.0
พฤศจิกายน	6	11.8
ธันวาคม	6	11.8
รวม	51	100.0

เมื่อพิจารณาลักษณะของการทำการเกษตร โดยทั่วไปแล้ว การทำการเพาะปลูกมักจะทำกันในฤดูฝน หรือถ้าทำการเพาะปลูกนอกฤดู มักจะทำในพื้นที่ใกล้แหล่งน้ำ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ หรือแหล่งน้ำชลประทานก็ตาม จากตาราง 4.2 แสดงถึงปริมาณน้ำฝนในพื้นที่ อำเภอแม่สอด มีปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปี สูงกว่าปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปีของทั้งประเทศ และระยะเวลาที่มีฝนตกในพื้นที่ ตั้งแต่เดือน มีนาคม จนถึง เดือนตุลาคม ซึ่งสอดคล้องกับช่วงที่มีการเริ่มปลูกอ้อย โดยเกษตรกรที่มีการปลูกอ้อยในช่วงนี้ คิดเป็น ร้อยละ 54.9 ของเกษตรกรที่ทำการศึกษา นอกจากนี้ ในเขตที่ทำการปลูกอ้อย มีลำห้วยแม่ควา ไหลผ่าน และคลองชลประทานที่ไหลมาจากอ่างเก็บน้ำ ทำให้เกษตรกรอีกส่วนหนึ่งสามารถทำการเพาะปลูกนอกฤดูฝนได้ เรื่องการซ่อมต่ออ้อย ในปีที่ 2 และ 3

หลังจากปลูกอ้อยในปีแรก มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 7.8 เท่านั้นที่มีการซ่อมต่ออ้อยหลังจากปีที่ 1 แล้ว นอกจากนั้น ร้อยละ 92.2 ไม่มีการซ่อมต่ออ้อยในปีที่ 2 และ 3

ในเรื่องการเตรียมดินเพาะปลูก เกษตรกรส่วนมากร้อยละ 98.10 จะจ้างเหมาในการเตรียมดินเพาะปลูก เพราะรถไถสำหรับเตรียมดินเพาะปลูกมีราคาแพง ประกอบกับขนาดที่ดินในการปลูกมีขนาดเล็กจึงไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน มีเพียงเกษตรกรร้อยละ 1.9 เตรียมดินเพาะปลูกเอง

ปัจจัยการผลิตในการผลิตอ้อย เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 88.2 ได้ปัจจัยการผลิตมาโดยทางโรงงานเป็นผู้จัดหาให้ทั้งหมด ในขณะที่ มีเกษตรกรเพียงบางส่วนที่จัดหาปัจจัยการผลิตเอง และให้ทางโรงงานจัดหาให้บางส่วน คิดเป็นร้อยละ 9.8 และ 2.0 ตามลำดับ (ตาราง 4.11)

ตาราง 4.11 การได้มาซึ่งปัจจัยการผลิต

การได้มาซึ่งปัจจัยการผลิต	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เกษตรกรใช้ปัจจัยการผลิตที่โรงงานจัดหาให้	45	88.2
เกษตรกรจัดหาปัจจัยการผลิตเอง	5	9.8
เกษตรกรใช้ปัจจัยการผลิตจากโรงงานบางส่วนและจัดหาเองบางส่วน	1	2.0
รวม	51	100.0

สำหรับปุ๋ยที่ใช้ในการผลิตอ้อยเกษตรกรใช้ปุ๋ยทั้งหมด 3 สูตร กล่าวคือ สูตร 16-16-8 ใช้สำหรับรองกันหลุม ปุ๋ยสูตร 25-25-7 เป็นปุ๋ยสำหรับแต่งหน้า และสูตร 46-0-0 ใช้เป็นปุ๋ยสำหรับบำรุงต้น โดยเกษตรกรใส่ปุ๋ยเฉลี่ยปีแรก 92.94 กิโลกรัมต่อไร่ และใส่ลดลงในปีที่ 2 และ 3 คือ 86.0 และ 84.42 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ย 2 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 78.4 ของเกษตรกร ใส่ปุ๋ย 3 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 17.6 (ตาราง 4.12)

ตาราง 4.12 ความถี่ในการใส่ปุ๋ยแก้อ้อย

ความถี่ในการใส่ปุ๋ย	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่ใส่ปุ๋ยเลย	1	2.0
1 ครั้งต่อปี	1	2.0
2 ครั้งต่อปี	40	78.4
3 ครั้งต่อปี	9	17.6
รวม	51	100.0

การให้น้ำ เกษตรกรที่ทำการศึกษาส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการให้น้ำน้อยมาก โดยที่มีจำนวนเกษตรกรร้อยละ 49.0 ให้น้ำ 1 ครั้งต่อปี รองลงมา ไม่มีการให้น้ำเลย ร้อยละ 39.2 และมีเพียงร้อยละ 11.8 มีการให้น้ำ 2 ครั้งต่อปี (ตาราง 4.13)

ตาราง 4.13 ความถี่ในการให้น้ำแก่อ้อย

ความถี่ในการให้น้ำ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่มีการให้น้ำเลย	20	39.2
1 ครั้งต่อปี	25	49.0
2 ครั้งต่อปี	6	11.8
รวม	51	100.0

ลักษณะการจ้างแรงงานของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย ในการจ้างแรงงานปลูก ส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.3 ของเกษตรกรที่ทำการศึกษา มีลักษณะการจ้างแรงงานแบบการจ้างเหมา โดยมีผู้รับเหมาจัดหาแรงงานปลูก และเกษตรกรจ่ายค่าแรงงานปลูกเป็นไร่ตามแต่จะตกลงกัน โดยปกติจะอยู่ที่ 700-1,000 บาทต่อไร่ ส่วนร้อยละ 13.7 เป็นการจ้างแรงงานแบบรายวัน (ตาราง 4.14)

ตาราง 4.14 ลักษณะการจ้างแรงงานปลูก

ลักษณะการจ้างงาน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การจ้างแรงงานเหมา	44	86.3
การจ้างแรงงานรายวัน	7	13.7
รวม	51	100.0

ส่วนการจ้างแรงงานในการใส่ปุ๋ยเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 96.1 จ้างแรงงานรายวัน สำหรับใส่ปุ๋ย ที่เหลือร้อยละ 3.9 เป็นการจ้างแรงงานแบบจ้างเหมา ที่เป็นเช่นนี้ น่าจะมีเหตุผลมาจากพื้นที่ปลูกอ้อยของเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เกิน 15 ไร่ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ขนาดเล็ก ประกอบกับการใส่ปุ๋ยไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมากเหมือนการปลูก ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงเป็นสาเหตุให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีการจ้างแรงงานเช่นนี้ (ตาราง 4.15)

ตาราง 4.15 ลักษณะการจ้างแรงงานในฝ้าย

ลักษณะการจ้างงาน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การจ้างแรงงานเหมา	2	3.9
การจ้างแรงงานรายวัน	49	96.1
รวม	51	100.0

ในเรื่องให้น้ำแก่อ้อย เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 86.2 ไม่มีการจ้างแรงงานในการให้น้ำอ้อยนั้นหมายความว่า เกษตรกร ไม่มีการให้น้ำอ้อย นอกจากอาศัยเพียงน้ำฝน และเพียงร้อยละ 11.8 และ 2.0 ที่มีการจ้างแรงงานแบบรายวันและใช้แรงงานร่วมกับเกษตรกรรายอื่นตามลำดับ (ตาราง 4.16)

ตาราง 4.16 ลักษณะการจ้างแรงงานในการให้น้ำแก่อ้อย

ลักษณะการจ้างงาน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การใช้แรงงานร่วมกับเกษตรกรรายอื่น	1	2.0
การจ้างแรงงานรายวัน	6	11.8
ไม่มีการจ้างแรงงานให้น้ำ	44	86.2
รวม	51	100.0

จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการจ้างแรงงานให้น้ำแก่อ้อย แต่เมื่อพิจารณาถึงช่วงเวลาในการปลูกอ้อยส่วนใหญ่แล้วเริ่มทำการปลูกอ้อยในช่วงที่พื้นที่ทำการศึกษามีฝนตก นอกจากนี้ปริมาณฝนตกในพื้นที่ยังมากกว่าปริมาณฝนตกเฉลี่ยของทั้งประเทศ ประกอบกับการให้น้ำแก่อ้อยไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมาก ทำให้เกษตรกรบางส่วนใช้แรงงานครัวเรือน ทำให้ออกมาได้ว่าเป็นเหตุผลที่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการจ้างแรงงานให้น้ำแก่อ้อย

การจ้างแรงงานสำหรับกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช เกษตรกรทั้งหมดจ้างแรงงานแบบรายวัน แต่ในส่วนของกรเก็บเกี่ยว เกษตรกรร้อยละ 90.2 ใช้แรงงานแบบจ้างเหมาโดยผู้รับจ้างเหมาจะคิดค่าจ้างเหมาเป็นต่อไร่ ส่วนบางรายคิดเป็นจำนวนมัดของอ้อย ในขณะที่เกษตรกรร้อยละ 9.8 เป็นการจ้างแบบรายวัน (ตาราง 4.17)

ตาราง 4.17 ลักษณะการจ้างแรงงานเก็บเกี่ยว

ลักษณะการจ้างงาน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การจ้างแรงงานเหมา	46	90.2
การจ้างแรงงานรายวัน	5	9.8
รวม	51	100.0

ในการผลิตย่อยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างนอกจากมีการใช้แรงงานในการผลิตแล้ว ยังมี การใช้เครื่องทุ่นแรงในการผลิตด้วย แต่เมื่อคิดเป็นสัดส่วนของผู้ซื้อเครื่องทุ่นแรงกับเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแล้ว ยังถือว่าอยู่ในสัดส่วนน้อย เกษตรกรที่มีการซื้ออุปกรณ์เครื่องทุ่นแรง เพื่อใช้ในการผลิตย่อย คิดเป็น ร้อยละ 21.57 ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยที่ร้อยละ 15.68 ของ กลุ่มตัวอย่าง ซื้อเครื่องพ่นยาฆ่าแมลง ส่วนเครื่องสูบน้ำ เครื่องตัดหญ้า และรถแทรกเตอร์ มีสัดส่วน ในการซื้อไว้เพื่อใช้มีน้อยมาก คือ 3.92, 1.96 และ 1.96 ตามลำดับ สังเกตได้ว่าเกษตรกรนิยมซื้อ เครื่องทุ่นแรงที่มีราคาไม่สูงมาก สาเหตุของการที่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่นิยมลงทุนกับเครื่องทุ่นแรง หรือถ้าลงทุนก็ไม่ใช้เครื่องทุ่นแรงที่มีราคาแพง น่าจะมีสาเหตุมาจากการส่งเสริมให้ปลูกอ้อยยังอยู่ ในช่วงเริ่มต้น เกษตรกรไม่มีความแน่ใจในการลงทุนกับอุปกรณ์ที่มีราคาสูง ซึ่งยังไม่รู้ว่าผลผลิต และรายได้ที่ได้มีความคุ้มค่ากับที่จะลงทุนไปหรือไม่ สาเหตุอีกประการหนึ่งคือ แรงงานจ้างในพื้นที่ที่มีราคาถูก และกระบวนการผลิตในบางขั้นตอนที่จำเป็นต้องใช้เครื่องทุ่นแรง เช่น การเตรียมดิน สำหรับเพาะปลูก และการเก็บเกี่ยว เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการจ้างผู้รับเหมา นอกจากนี้ จากการที่ เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการทำการเพาะปลูกพืชชนิดอื่นมาก่อนหน้านี้แล้ว เครื่องทุ่นแรง ที่ใช้กับพืชอื่น บางอย่างสามารถใช้ในการผลิตอ้อยได้ด้วย

สำหรับการผลิตอ้อยในปีการเพาะปลูกแรกที่ทางโรงงานได้มีการส่งเสริม เกษตรกร ได้ผลผลิตอ้อยในปีที่ 1 เฉลี่ย 9.98 ต้นต่อไร่ ผลผลิตอ้อยในปีที่ 2 มีผลผลิตเฉลี่ย 9.02 ต้น/ไร่ และ ผลผลิตเฉลี่ยในปีที่ 3 ได้ผลผลิตเฉลี่ย 8.66 ต้นต่อไร่ รวม 3 ปีการเพาะปลูก ผลผลิตเฉลี่ยในพื้นที่ ต่อการปลูก โดยใช้ท่อนพันธุ์อ้อยหนึ่งครั้งเท่ากับ 27.66 ต้นต่อไร่ (ตาราง 4.18)

ตาราง 4.18 ผลผลิตอ้อยปีการเพาะปลูก 2549/50 -2551/52

ผลผลิต (ต้น/ไร่)	อ้อยปีที่ 1	อ้อยปีที่ 2	อ้อยปีที่ 3
ผลผลิตเฉลี่ย	9.98	9.02	8.66
ผลผลิตสูงสุด	24	18	19
ผลผลิตต่ำสุด	3	3	2.17

4.4 ปัญหา อุปสรรคและข้อคิดเห็นของเกษตรกร

4.4.1 ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตอ้อย

จากการเก็บข้อมูลด้านการผลิตอ้อยเพื่อ ใช้ผลิตเอทานอลของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้ปัจจัยการผลิต ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงและจัดการการใช้ปัจจัยการผลิตต่อไป โดยปัญหาด้านการผลิตอ้อย แบ่งออกเป็น ปัญหา ระหว่างการผลิต และภายหลังจากการเก็บเกี่ยว

4.4.1.1 ปัญหาระหว่างการผลิต

ปัญหาระหว่างการผลิตที่เกษตรกร ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือปัญหาเรื่อง แหล่งเงินทุน และปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิตมีราคาแพง โดยมีสัดส่วนของเกษตรกรที่ประสบปัญหา เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 21.57 ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง สาเหตุหนึ่งของปัญหาเรื่องแหล่งเงินทุน มาจากการที่เกษตรกรส่วนหนึ่งที่ประสบปัญหาการปนเปื้อนสารแคดเมียมในพื้นที่ทำการเกษตร ไม่ได้มีการเพาะปลูกมาช่วงระยะเวลาหนึ่ง ประกอบกับบางส่วนมีปัญหาเรื่องหนี้สินที่กู้ยืม จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ถึงแม้ว่าเกษตรกรจะได้รับการสนับสนุนและการกู้ยืมในรูปแบบปัจจัยการผลิตจากโรงงาน แต่การผลิตบางส่วน เช่น การจ้างแรงงาน และการจัดการ พื้นที่ปลูกยังจำเป็นต้องใช้เงินทุนส่วนตัว ส่วนเกษตรกรที่มีปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิตที่ใช้มีราคาแพง ปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่ที่ใช้ในการผลิตอ้อย ทางโรงงานเป็นผู้จัดหาให้ ทั้งนี้ ไม่ได้เป็นข้อบังคับ แต่อย่างใด แต่เนื่องจากเกษตรกรไม่เคยมีประสบการณ์ในการปลูกอ้อยมาก่อน การได้รับคำแนะนำ จากโรงงาน และใช้ปัจจัยการผลิตจากโรงงาน จึงมีความสะดวกมากกว่าที่จะจัดหาปัจจัยการผลิตเอง จากความเห็นของผู้ทำการศึกษา มีข้อสังเกตประการหนึ่งคือ ราคาที่เกษตรกรได้รับ ไม่ได้สูงกว่า ท้องตลาดมากนัก แต่เนื่องจากเกษตรกรกู้ยืมในรูปแบบปัจจัยการผลิตจากโรงงาน เมื่อมีการนำอ้อย ไปส่งขายเข้าโรงงาน โรงงานจะมีการหักเงิน พร้อมดอกเบี้ยในการกู้ยืม จึงทำให้เกษตรกร มีความรู้ดีกว่าต้องจ่ายแพงกว่าที่ต้องจ่ายตามราคาท้องตลาด

ปัญหาด้านการผลิตอีกอย่างหนึ่งคือ ปัญหาเรื่องแรงงานไม่เพียงพอคิดเป็น สัดส่วนร้อยละ 19.61 ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ถึงแม้ว่าแรงงานในพื้นที่จะมีราคาถูก แต่เมื่อถึง ช่วงเวลาที่ทำการปลูกและเก็บเกี่ยว จำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมากเพื่อให้งานเสร็จเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการเก็บเกี่ยว เนื่องจากถ้ามีการเก็บเกี่ยวช้า อ้อยที่ถูกตัดไว้ก่อนหน้าจะมีการระเหย ของน้ำสูงจึงทำให้อ้อยได้น้ำหนักน้อย อีกประการหนึ่งคือถึงแม้ว่าเกษตรกรจะแก้ปัญหาโดยใช้วิธี จ้างผู้รับเหมาในเรื่องของแรงงาน กระนั้นก็ดี การปลูกและการเก็บเกี่ยวมักจะทำในช่วงเวลาเดียวกัน

หรือใกล้เคียงกัน ยกตัวอย่างเช่นการเปิดหีบอ้อยของโรงงานจะเปิดหีบปีละ 1 ครั้ง ทำให้เกษตรกรมีความจำเป็นต้องเก็บเกี่ยวและส่งเข้าโรงงานในช่วงเวลาเดียวกัน

แม้ว่าในพื้นที่ ทำการศึกษามีปริมาณฝนตกต่อปีสูงกว่าปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของประเทศ แต่ยังมีเกษตรกรบางรายที่มีปัญหาการใช้น้ำในการผลิตอ้อย โดยพื้นที่ปลูกมีความห่างไกลจากแหล่งน้ำ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.92 ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยทำให้เกษตรกรกลุ่มนี้จำเป็นต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้นในการให้น้ำแก้อ้อยในช่วงที่ไม่มีฝนตก แต่ก็ถือเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับ จำนวนเกษตรกรที่ทำการศึกษาทั้งหมด

4.4.1.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเก็บเกี่ยวแล้ว

ปัญหาเรื่องการรอเข้าคิวในการหีบอ้อยเป็นเวลานาน มีผลทำให้อ้อยที่ตัดแล้ว น้ำหนักหายไป คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50.98 ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ปัญหานี้สืบเนื่องมาจากการกำหนดคิวการเข้าหีบอ้อยถูกกำหนดโดยโรงงาน ประกอบกับ โรงงานเปิดให้มีการหีบอ้อยเพียงปีละครั้ง ซึ่งในปีที่ 2 และ 3 มีเกษตรกรมาเข้าร่วมโครงการมีจำนวนเพิ่มขึ้นทำให้เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในปีแรก จำเป็นต้องรอคิวเข้าหีบอ้อยเป็นเวลานาน และจากการที่โรงงานเปิดให้มีการหีบอ้อยเพียงปีละหนึ่งครั้ง ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมีนาคม ทำให้นอกจากเกษตรกรจะต้องเข้าคิวนานแล้ว รถเพื่อใช้ขนส่งอ้อยยังมีไม่เพียงพออีกด้วย คิดเป็นร้อยละ 25.49 ของเกษตรกรที่ทำการศึกษา โดยปัญหาการเข้าคิวรอหีบอ้อยเป็นเวลานาน เป็นปัจจัยทางอ้อมที่ทำให้รถขนอ้อยมีไม่เพียงพอ เนื่องมาจากรถที่จอดรอเพื่อเข้าหีบอ้อยต้องใช้เวลารอนาน การนำรถกลับมาขนอ้อยที่ถูกต้องไว้ก่อนหน้าจึงต้องใช้ระยะเวลาอนานขึ้นอีกด้วย

4.4.2 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการส่งเสริมให้ปลูกอ้อยเพื่อผลิตเอทานอล

ปัญหาการปนเปื้อนสารแคดเมียมในที่ดินทำการเกษตรจนไม่สามารถปลูกพืชหัวง ไร่อาหารได้ ภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันหาทางออก ในที่สุดจึงมีการจัดตั้งโรงงานผลิตเอทานอลจากอ้อยขึ้นมา เพื่อแก้ปัญหาการปลูกพืชของเกษตรกรซึ่งมีอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก

เกษตรกรให้เหตุผลถึงการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกอ้อยเพื่อผลิตเอทานอล ร้อยละ 78.4 เข้าร่วมโครงการเพราะประสบปัญหาการปนเปื้อนสารแคดเมียมในพื้นที่ทำการเกษตร ไม่สามารถปลูกพืชที่เป็นหัวง ไร่อาหาร ซึ่งเป็นพืชที่ปลูกกันมาแต่เดิม ส่วนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพราะคิดว่าอ้อยมีกำไรดีกว่าพืชเดิม และ อยากรายได้เสริมจากอาชีพหลัก คิดเป็น 17.6 และ 3.9 ตามลำดับ (ตาราง 4.19)

ตาราง 4.19 เหตุผลที่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการส่งเสริมให้ปลูกอ้อย

เหตุผล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ประสบปัญหาการปนเปื้อนแคดเมียม	40	78.4
คิดว่าอ้อยกำไรดีกว่าพืชเดิม	9	17.6
อยากมีอาชีพเสริม	2	4.0
รวม	51	100

แสดงให้เห็นถึง การส่งเสริมให้ปลูกอ้อยในปีแรกเน้นการส่งเสริมให้เกษตรกรที่ประสบปัญหาการปนเปื้อนสารแคดเมียมในพื้นที่การเกษตรเข้าร่วมโครงการ อย่างไรก็ตามจากตาราง 4.5 ได้กล่าวถึงสัดส่วนของผู้ประสบปัญหาการปนเปื้อนที่เข้าร่วมโครงการต่อผู้ประสบปัญหาทั้งหมด ยังถือว่าอยู่ในสัดส่วนน้อย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากทางเลือกในการแก้ปัญหาไม่มากนัก การจัดตั้งโรงงานผลิตอ้อยเพื่อใช้ผลิตเอทานอลจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหาที่ทางภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องพิจารณาแล้วว่า เป็นทางเลือกที่มีความเหมาะสมที่สุด ในขณะที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าโครงการนี้สามารถแก้ปัญหาเรื่องการไม่มีอาชีพหลังจากประสบปัญหาปนเปื้อนสารแคดเมียมได้ แต่ไม่เพียงพอกับรายได้จากการปลูกอ้อย ควรเพิ่มราคารับซื้อผลผลิตให้สูงกว่านี้คิดเป็น ร้อยละ 47.06 รองลงมาเห็นว่าควรจะมีพืชให้เลือกปลูกมากกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 19.61 เกษตรกรอีกร้อยละ 17.65 เห็นว่าการแก้ปัญหาเช่นนี้ เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ และรายได้จากการปลูกอ้อยไม่สามารถทดแทนรายได้ที่เคยได้รับมาก่อน โดยมีเพียงร้อยละ 15.69 เห็นว่าเป็นการแก้ปัญหาที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ประสบปัญหาการปนเปื้อนแคดเมียม (ดังตาราง 4.20)

ตาราง 4.20 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการส่งเสริมให้ปลูกอ้อยเพื่อผลิตเอทานอล

ความเห็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
- เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ และไม่สามารถทดแทนรายได้แต่เดิมที่เคยปลูกพืชชนิดอื่น	9	17.65
- แก้ปัญหาในเรื่องอาชีพได้ แต่ไม่เพียงพอในเรื่องรายได้ ควรเพิ่มราคาอ้อยให้สูงขึ้น	24	47.06
- ควรจะมีพืชให้เลือกเพาะปลูกมากกว่านี้	10	19.61
- เป็นการแก้ปัญหาที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ประสบปัญหาการปนเปื้อน	8	15.69
รวม	51	100.0

จากความคิดเห็นของเกษตรกรข้างต้น แสดงถึงเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการส่งเสริมให้มีการปลูกอ้อยเพื่อใช้ผลิตเอทานอลอยู่ในระดับหนึ่ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการให้ผู้ร่วมแก้ปัญหาพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนแคดเมียมและไม่สามารถเพาะปลูกพืชหวังโภชนาการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้าน โรงงานผู้ผลิตเอทานอลจากอ้อย หานแนวทางปรับปรุงการแก้ปัญหาเรื่องการประกอบอาชีพ หรือเพิ่มทางเลือกในการเพาะปลูกพืชชนิดอื่นในอนาคต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved